

Onderwijsvernieuwingen en architectuur

Een school is meer dan een verzameling van klaslokalen. Een school is niet alleen maar een centrum voor kennisoverdracht. Het moet ook een ontmoetingsplaats zijn waar jonge mensen zich thuis voelen. Ze brengen er per slot van rekening een belangrijk deel van hun leven door.

Atelier PRO uit Den Haag heeft de afgelopen tien jaar veel ervaring opge-bouwd met het ontwerpen van verschillende typen school-gebouwen. Het architecten-bureau heeft de prestigieuze opdracht gekregen een ontwerp te maken voor een nieuw schoolgebouw voor het Graafschap College. Dorte Kristensen, architect-directeur van Atelier PRO, doet uit de doeken aan welke aspecten ze bij het ontwerpen van dit schoolgebouw rekening houdt.

Tegenwoordig heeft iedereen het over het competentiegericht onderwijs waarbij het traditionele onderwijs op de schop gaat. Het is een grote onderwijsvernieuwing. Welke eisen zijn er eigenlijk aan jullie gesteld om hieraan te kunnen voldoen?

Je bouwt een schoolgebouw niet alleen voor nu, maar ook voor de toekomst.

“Het is beter om dit probleem op een andere manier te benaderen”, aldus Dorte Kristensen. “Je bouwt een schoolgebouw niet alleen voor nu, maar ook voor over 10, 20, 30 jaar. En als je een goede architect bent, doe je het voor 50 jaar en misschien ook nog wel voor langer ... Het lijkt een heel logische gedachtegang. Maar toch ... Omdat iedereen zijn mond vol heeft over het competentiegericht onderwijs, denk je alleen maar dat het nieuw te ontwerpen gebouw alleen maar aan alle vormen van het competentiegericht onderwijs moet voldoen. Dat is in zekere

zin ook wel het geval, maar het is beslist niet voldoende.

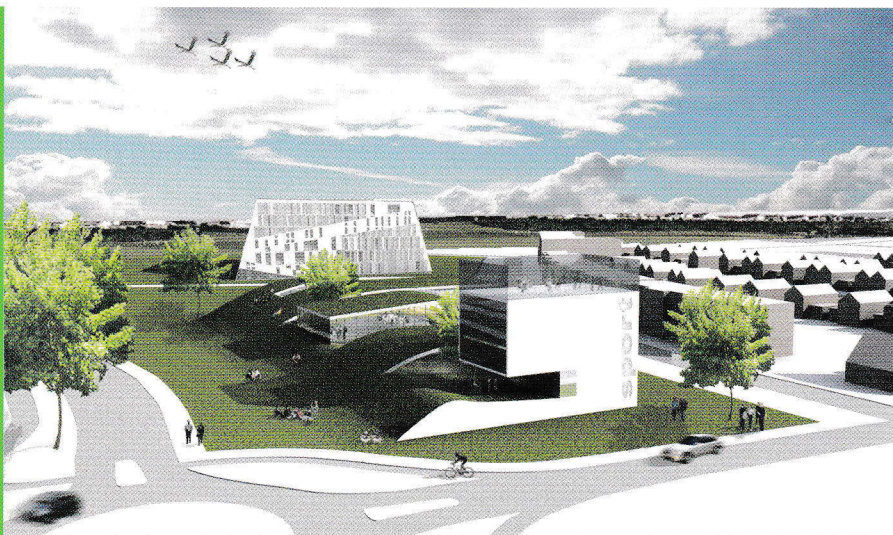
Je moet niet alleen een schoolgebouw ontwerpen voor de huidige onderwijsvisie, maar ook voor de toekomst. Want over vijf of tien jaar komt er toch weer een andere onderwijsvernieuwing. Als je een knap gebouw hebt ontworpen, dan kunnen de komende onderwijsvernieuwingen er ook wel in.”

Geen kennis is ook heel veel kennis want als je weet dat je niet veel weet, ga je denken en onderzoeken.

Maar hoe doe je dat?

“Onze kennis van scholenbouw was bij onze eerste school, de Haagse Hogeschool, zeer gelimiteerd. Maar geen kennis is

Atelier PRO is een Haags architectenbureau dat gehuisvest is in een gebouw met een prachtige binnentuin. Rond de tuin werken zo'n 70 mensen in ateliervorm. Atelier PRO heeft een zeer breed opdrachtenpakket, van villa tot woonwijk, van cultureel centrum tot kantoren- of winkelcomplex en van verbouwing tot stedenbouwkundig masterplan. Atelier PRO is 30 jaar geleden begonnen als woningbouw bureau. Voor verdere informatie: www.atelierpro.nl.

PRO

ook heel veel kennis want als je weet dat je niet veel weet, ga je denken en onderzoeken. Deze methodiek gebruiken we nu nog. Ook al hebben we inmiddels veel ervaring, toch willen we elke keer oorspronkelijk kunnen denken.

Het is van belang om je eerst wezenlijk af te vragen wat onderwijs nu eigenlijk is. Hiervoor ga je terug naar de basis.

Onderwijs is een proces dat uit verschillende soorten communicatie bestaat. Onderwijs kan uit eenzijdige communicatie bestaan, dus het zelf studeren. Of eenzijdig overdracht van kennis, hoorcollege. Of van één persoon naar een paar mensen waarbij interactie optreedt. Via een groepsopdracht kan er proces- of productgericht worden gewerkt. Of door het nabootsen van dingen. Hiervoor heb je situaties nodig die de studenten ook in de praktijk tegenkomen. Maar onderwijs is ook informeel samenzijn, 'lummelen'.

Als je over deze verschillende vormen van communicatie nadenkt en over de manieren waarop je kennis tot je kunt

nemen, besef je dat een school meer dan een verzameling van lokalen is. Het is een leefgemeenschap en zo moet je het ook ontwerpen."

Voor wie ontwerp je een schoolgebouw?

"Een schoolgebouw ontwerpen we voor de scholieren. Dat betekent dat deze tieners het in het gebouw naar hun zin moeten hebben. Naast studeren moeten ze onderling gezellig kunnen kletsen, hangen, relaxen, chillen, loungen, noem maar op. Leerlingen moeten zich er op hun gemak voelen. Kortom ze moeten er trots op zijn.

Ik denk dat het te simpel is om alleen maar een gebouw – met alle respect – voor een onderwijsvisie te maken. Er is meer. Dus ook vanuit de leerlingkant. Je moet natuurlijk sowieso een gebouw maken dat echt goed functioneert, het huidige onderwijs moet er uitstekend in uitgevoerd kunnen worden. Maar om hier alleen op gefocust te zijn is te kortzichtig."

Onderwijsvisie is van de school. Wij vertalen deze visie. Op de vertaling hebben wij een visie.

"Het is vanzelfsprekend dat we het gebouw ook ontwerpen voor de docenten. Ook zij moeten zich prettig voelen in het gebouw. We vragen aan de docenten waar ze hun docentenkamer het liefst willen hebben, tussen de lesunits of meer aan de rand van het gebouw. De ene school wil de docenten midden in de familie hebben zitten en hen er bij wijze van spreken dag en nacht voor de leerlingen te laten zijn. Een andere school vindt dat hun docenten in de pauze even los moeten komen van hun leerlingen. Dat is dus per school verschillend. Bij het Graafschap College is de docentenkamer aan de clusters verbonden, maar er is een centrale personeelsruimte. Het is de visie van de school

waar je als architectenbureau rekening mee moet houden. Het is niet aan ons om te bepalen. De onderwijsvisie is van de school. Wij vertalen deze visie. Op de vertaling hebben wij een visie. Dat is iets anders.”

Vroeger moesten scholen met zo'n beperkt mogelijk budget zo veel mogelijk vierkante meters maken. Gelukkig is dat tegenwoordig anders.

Heb je voldoende financiële armslag om een nieuw schoolgebouw te ontwerpen?

“Vroeger moesten scholen met zo'n beperkt mogelijk budget zo veel mogelijk vierkante meters maken. Gelukkig is dat tegenwoordig anders. Er is nu een omslag gekomen, ook al blijft het een gevecht om uit te komen met de bouwbudgetten. Een school verkoopt opleidingen, die producten zijn geworden. Behuizing speelt hierbij een ook een rol. Een school probeert ook leerlingen te trekken met wat ze bieden aan behuizing. Het is dus niet alleen

maar een kwestie van een aanschakeling van klaslokalen. Je merkt nu ook dat factoren zoals imago en sfeer een belangrijke rol gaan spelen zodat je veel interessanter gebouwen krijgt.”

Ik vind veiligheid belangrijk, maar veiligheidspoorten zijn afschuwelijk.

Ben je voorstander van detectiepoortjes?

“Ik vind veiligheid belangrijk.

Elke ouder wil dat zijn kind veilig is op school. Maar veiligheidspoorten zijn afschuwelijk. Je geeft een signaal af aan onze kinderen, ouders en maatschappij dat heel fout is. Als je goed met elkaar omgaat, heb je deze poortjes niet nodig. Bij het Graafschap College hoop ik dat het nooit zover zal komen. Het past ook niet bij het imago en de sfeer van de school. Het is te gemoedelijk en te normaal om de detectiepoorten nodig te hebben.”

Dorte Kristensen – architect-directeur

Dorte Kristensen (1963), afkomstig uit Denemarken, is sinds 2005 architect-directeur. Zij werkt sinds 1989 bij atelier PRO als ontwerper en architect en gaf van 2000 tot 2003 leiding aan een van de ontwerpteams. Dorte studeerde architectuur aan 'Arkitektskolen Aarhus' in Denemarken en studeerde af als Cand. Arch. Ook studeerde zij twee jaar aan de TU Delft. Dorte is lid van het dagelijks bestuur van Atelier PRO.

Brainstorm mee!

Bedenk een naam voor het Kr8 Magazine en win een dinerbon voor twee personen!

Bedenk een originele en leuke naam voor het Kr8 Magazine. Uit alle inzendingen kiezen we een winnaar. Deze inzending wordt beloond met een dinerbon voor twee personen en zal de naam opleveren van het Kr8 Magazine.

U kunt uw inzending mailen naar j.nijhuis@edu-actief.nl, onder vermelding van 'Actie Kr8 Magazine'. Vergeet niet uw naam, adres, e-mail en telefoonnummer te vermelden en op welke school u werkzaam bent.